

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ

ОПИС КУРСУ

"Управління конкурентоспроможністю" – це комплексна дисципліна, що досліджує механізми та методи забезпечення конкурентоспроможності на рівні продукції, підприємств та національної економіки. Курс розглядає конкуренцію як рушійну силу ринку, аналізує її теоретичні основи, механізми конкурентної боротьби та глобалізаційні виклики. Значна увага приділяється питанням оцінки конкурентоспроможності продукції, методам її підвищення, формуванню конкурентних переваг підприємства, вибору та реалізації конкурентних стратегій. Особливе місце у дисципліні займає аналіз конкурентного середовища підприємств, методи діагностики конкурентоспроможності, роль соціальної відповідальності у зміцненні ринкових позицій, а також впровадження програм підвищення конкурентоспроможності. Розглядаються такі аспекти, як формування внутрішніх ключових компетенцій, маркетингові комунікації, інновації та управління змінами. Студенти знайомляться з сучасними теоріями конкурентних переваг та їх застосуванням у практичній діяльності. Курс інтегрує знання з економіки, менеджменту, маркетингу, стратегічного управління та міжнародного бізнесу. Він формує компетентності, необхідні для розробки ефективних стратегій розвитку підприємств та галузей, прийняття рішень у сфері конкурентної політики, аналізу конкурентного середовища та впровадження сучасних підходів до забезпечення стійких конкурентних позицій. Дисципліна є вибірковою та рекомендована для тих, хто прагне глибше зрозуміти механізми конкурентної боротьби у глобальному бізнес-середовищі.

Освітній рівень

Бакалавр

Кількість
кредитів

5,0

Назва кафедри,
яка пропонує
дисципліну

Металургії та
організації
виробництва

ВИМОГИ

- наявність базових знань з економічної теорії, менеджменту, маркетингу та мікроекономіки: розуміння принципів ринкової економіки, механізмів конкуренції та функціонування підприємств;
- знання основ статистики, економетрії та методів економічного аналізу; навички роботи з аналітичними інструментами, такими як SWOT-аналіз, PEST-аналіз, методи оцінки конкурентних переваг;
- наявність корпоративного облікового запису @mipolytech.education, Microsoft Teams, Word, Excel;
- наявність особистого логіну та паролю в Moodle (для отримання або поновлення слід звернутися до відповідальної особи на кафедрі / факультеті).

ХАРЧЕНКО Олександра

o.s.kharchenko@mipolytech.education

кандидат економічних наук, фахівець в сфері менеджменту, маркетингу та бізнес-комунікацій

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

- знати та використовувати економічну і управлінську термінологію, пояснювати концепції конкуренції, конкурентоспроможності та механізми функціонування ринку;
- аналізувати конкурентне середовище підприємств, застосовувати сучасні методи оцінки конкурентоспроможності, включаючи SWOT-аналіз, PEST-аналіз та модель Портера;
- розробляти та обґрунтовувати конкурентні стратегії підприємств з урахуванням внутрішніх та зовнішніх факторів, прогнозувати ризики та шляхи їх мінімізації;
- оцінювати ефективність реалізації стратегій підвищення конкурентоспроможності підприємств, розробляти пропозиції щодо їх вдосконалення;
- використовувати інформаційно-аналітичні системи для моніторингу конкурентного середовища, аналізу ринкових позицій та прийняття управлінських рішень;
- розуміти соціальні, економічні та правові аспекти конкурентної боротьби, застосовувати принципи корпоративної соціальної відповідальності для зміцнення ринкових позицій підприємства;
- демонструвати критичне мислення, адаптивність до змінного конкурентного середовища та здатність до самостійного прийняття управлінських рішень.

ТЕМАТИКА

Конкуренція, її сутність, види та роль у ринковій економіці. Конкурентоспроможність продукції, підприємства та національної економіки. Фактори конкурентоспроможності, їх класифікація та вплив на економічні процеси. Методи аналізу конкурентного середовища. Формування конкурентних стратегій, їх види та механізми реалізації. Корпоративна, функціональна та операційна стратегії в управлінні підприємством. Соціальна відповідальність бізнесу як чинник конкурентоспроможності. Види та моделі корпоративної соціальної відповідальності, їх вплив на економічну діяльність підприємств. Конкурентні переваги, їх джерела, види та методи забезпечення. Конкурентні ходи підприємств, стратегічні та тактичні рішення у конкурентній боротьбі. Формування внутрішніх ключових компетенцій підприємства, їх значення для розвитку бізнесу. Маркетингові комунікації як засіб підтримки конкурентоспроможності. Розробка та реалізація програм підвищення конкурентоспроможності, їх концепція, етапи розробки та оцінка ефективності. Державна політика регулювання конкурентного середовища, антимонопольне законодавство та механізми стимулювання конкуренції.

ОРГАНІЗАЦІЯ КУРСУ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Освітній процес будується як комбінація лекцій та самостійного вивчення навчального матеріалу на платформі Moodle – з одного боку, та проблемно орієнтованих семінарських занять і практичних занять з відпрацювання аналітично-розрахункових навичок – з іншого.
- Відвідування лекційних занять є бажаним, однак не обов'язковим; від студентів очікується ознайомлення з матеріалом перед лекцією, що дозволить побудувати лекційне заняття у вигляді сполучення пояснень викладача та обговорення проблемних питань, які виникли при підготовці до лекції.
- Семінари і практичні заняття передбачають аналіз умовно змодельованих ситуацій та розв'язання задач різних рівнів, розбір реальних кейсів за матеріалами відкритого доступу; їх відвідування є бажаним.
- Від студента потребується виконати індивідуальні завдання та модульні контрольні роботи у терміни, встановлені у розділі «Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання».
- З урахуванням поточної ситуації від учасників освітнього процесу очікується виконання вимог безпеки при сигналі «Повітряна тривога», санкції за залишення заняття або неявку на заняття не застосовуються.
- Опціонально доступні індивідуальні та групові консультації. З викладачем можна зв'язатися через електронну пошту, в чаті або в персональній розмові в MS Teams.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ

Розподіл балів за контрольними точками та графік їх виконання

Тижні	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	Всього	
Види контр. точок																				
Робота на практичних заняттях			5		5		5					5		5		5				30
Захист індивідуальних завдань								15										15		30
Модульні контрольні роботи									20										20	40
Всього:					50									50					100	

Зміст та вимоги до контрольних точок

Назва контрольної точки	Опис контрольної точки, порядок її проходження та отримання балів
Робота на практичних заняттях	<p>Оцінка за роботу на практичному (семінарському) занятті оголошується наприкінці заняття і може бути оскаржена одразу ж.</p> <p>Мах 5 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – студент дав пряму і релевантну відповідь на поставлене питання з використанням обґрунтованого посилання на теоретичний матеріал та варіації зміни відповідь на зміну вхідних умов, в т.ч. у вигляді додаткових запитань / зміг стисло формалізувати вербально сутність проблеми за ситуацією, ідентифікувати ключові складові і пріоритети вирішення, запропонував логічне розв'язання (3бали); – оцінка ініціативності у роботі над проблемою, логічності та структурованості відповіді, здатності комунікувати у команді та під впливом негативних факторів, в т.ч. під тиском викладача та/або групи, вміння вести дискусію та бути критичним та самокритичним (2 бали)
Виконання та захист індивідуального завдання	<p>Підготовлене есе у вигляді файлу *.docx, або *.pdf розміщується у відповідному розділі дисципліни в Moodle і перевіряється протягом тижня після завершення терміну подачі. Оскарження оцінки може бути здійснене на останньому практичному занятті модуля. Невчасно складене</p> <p>Мах 15 балів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – студент підготував есе за заданою тематикою, в якому: правильно визначив проблеми, комплекс факторів, які могли вплинути на їх виникнення, обґрунтував своє бачення теоретичними концепціями або моделями, виконав необхідні розрахунки в разі потреби, представив висновок або власне бачення виходу з проблеми і окреслив можливі перспективи і обмеженість такого рішення; есе структуровано, викладено діловим, науковим або публіцистичним стилем української (5 балів); – есе містить комплексну, логічну і оригінальну пропозицію проблематики ситуаційного завдання аж до міждисциплінарного підходу; використання штучного інтелекту (ШІ) не забороняється, оскільки пропозиції відомих застосунків ШІ суттєво залежать від обміркованої постановки питання і уточнюючих питань; однак в разі, якщо відповідь, отримана з використанням ШІ, не є комплексною або не відповідає за стилем і викладеними позиціями іншим частинам есе або завдання, містить очевидно неправдиву інформацію, то оцінка за цим критерієм знижується (5 балів) – студент під час презентації / захисту есе демонструє володіння термінологічним апаратом, відповідає на запитання, здатний швидко адаптувати позицію під зміни у вихідному ситуаційному завданні (5 бали)
Модульні контрольні роботи	<p>МКР виконуються в Moodle під час останнього практичного заняття в модулі за 1 годину 10 хвилин. В разі неявки або неможливості виконання МКР з поважних причин на таке заняття допускається відкриття виконання МКР за погодженням з викладачем в інший час асинхронно. Кількість спроб обмежується однією спробою. Кожна модульна контрольна робота включає блок тестових завдань та ситуаційних завдань або задач з матеріалу модуля (мах 20 балів). Тестові завдання являють собою тести множинного вибору з однією вірною відповіддю. Ситуаційні завдання передбачають обґрунтування порядку розв'язання проблем, задачі - виконання розрахунків. Тести оцінюються за співпадінням з правильною відповіддю. При вирішенні ситуаційних завдань оцінюється логіка і</p>

	обґрунтованість розв'язання, при розв'язанні задач - правильність арифметичних розрахунків.
--	---

Додаткові зауваження:

- студент може оскаржити отримані оцінки в порядку, передбаченому Положенням про організацію освітнього процесу ([Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)) та Положенням про політику та процедури врегулювання конфліктних ситуацій ([Академічні політики : Polytechnic \(metinvest.university\)](#))
- оцінки, отримані за роботу на практичних заняттях не можуть бути відпрацьовані або покращені, окрім процедури оскарження, оцінки за інші види поточного контролю можуть бути покращені за індивідуальною домовленістю з викладачем;
- викладач не має права знижувати оцінку за індивідуальне завдання або модульну контрольну роботу, якщо вони не були складені вчасно, однак в разі, якщо така робота була оцінена пізніше, ніж момент завершення теоретичного навчання у семестрі, то відповідна оцінка не враховується у рейтингу здобувачів освіти.

Форма підсумкового контролю. Порядок визначення підсумкової оцінки

Варіант вивчення як вибіркової	
Форма підсумкового контролю	Залік, тобто підсумкова оцінка вставляється як сума оцінок поточного контролю без проведення додаткових контрольних заходів
Умови допуску до підсумкового контролю	якщо сума оцінок за поточний контроль за семестр становить менше 60 балів, необхідно відпрацювати відповідні види контролю поточної успішності до звершення теоретичного навчання
Порядок визначення підсумкової оцінки	Для варіанту заліку: <ul style="list-style-type: none"> - якщо протягом семестру за результатами поточного контролю здобувач освіти набрав менше 60 балів, то під час екзаменаційної сесії йому надається змога отримати/покращити власний результат з усіх видів поточного контролю, крім активності на навчальних заняттях; - в разі, якщо протягом семестру за результатами поточного контролю або в процесі покращення власних результатів здобувач освіти набрав більше 60 балів, йому виставляється фактична сума балів і оцінка «залік», в іншому випадку – «незалік»

Відповідність між прийнятими в університеті шкалами оцінки наведена в таблиці

Бальна шкала	Рівні	Характеристика	Традиційні шкали	
			Іспит	Залік
90-100	A	Студент демонструє видатний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни, що засвідчують його безумовну готовність до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Відмінно	
82-89	B	Студент виявляє вищий за середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні незначні помилки	Добре	Залік
75-81	C	Студент виявляє середній рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях присутні деякі значущі помилки		
67-74	D	Студент виявляє задовільний рівень досягнення запланованих результатів вивчення навчальної дисципліни та готовності до подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом, в його знаннях або діях наявні суттєві помилки	Задовільно	
60-66	E	Наявні мінімально достатні для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом результати вивчення навчальної дисципліни		

35-59	FX	Низка запланованих результатів навчання не досягнуті. Рівень наявних результатів навчання є недостатнім для подальшого навчання та/або професійної діяльності за фахом	Незадовільно	Незалік
0-34	F	Результати навчання відсутні або критично низькі		

ОСОБЛИВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- Якщо здобувач освіти обрав цю дисципліну як дисципліну вільного вибору, не зважаючи на той факт, чи вивчалася вона раніше, оцінка та кредити з цієї дисципліни не перезараховуються;
- В разі, якщо здобувач освіти хотів би самостійно вивчити певні курси з проблематики конкурентоспроможності та управління конкурентоспроможністю (наприклад, Coursera, Udey або інших платформ, в т.ч. платформ відкритих курсів вітчизняних та/або закордонних університетів), то 1) доцільно звернутися до списку рекомендованих вебресурсів або проконсультуватися з викладачем на предмет релевантності самостійно знайденого освітнього ресурсу програмі дисципліни; 2) в разі успішності опанування такого курсу, яке підтверджується сертифікатом або іншим способом, такому здобувачу у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного контролю;
- В разі, якщо здобувач освіти реалізував певний вид наукової роботи (тези, стаття, результативна участь у студентській олімпіаді тощо), то у порядку, визначеному Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній/інформальній освіті [Нормативні документи : Polytechnic \(metinvest.university\)](#), такі результати можуть бути зараховані замість оцінки з певного виду поточного або навіть підсумкового контролю; перелік таких осіб можна знайти за посиланням [Студентам : Polytechnic \(metinvest.university\)](#)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Леськів Г. З., Франчук В. І., Левків Г. Я., Гобела В. В. Управління конкурентоспроможністю підприємства : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 220 с.
1. Андросова Н. В. Управління міжнародною конкурентоспроможністю : навчальний посібник. Харків : ХНТУСГ, 2019. 248 с.
2. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Григор'єва О. А. Управління конкурентоспроможністю : навчально-методичний посібник. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2020. 196 с.
3. Щадило М. І. Безпековий механізм підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 220 с.
4. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Григор'єва О. А. Управління конкурентоспроможністю персоналу, робіт та послуг : колективна монографія. Київ : Університет менеджменту освіти, 2019. 300 с.
5. Strategic Management: Concepts and Cases. Cengage, 2023. URL: <https://read.kortext.com/library/books/2378116>
2. Hooley G., Nicoulaud B., Lee N., Rudd J. Marketing Strategy and Competitive Positioning. Pearson, 2024. URL: <https://read.kortext.com/library/books/2633502>

АКАДЕМІЧНІ ПОЛІТИКИ

Як член спільноти Технічного університету «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА» Ви маєте дотримуватися певних стандартів та академічної політики:

- **Академічна недоброчесність** вигляді академічного плагіату; фабрикації; фальсифікації;

списування обману; хабарництва; необ'єктивного оцінювання; надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання – прямо заборонено (докладніше про це – у Положенні про академічну доброчесність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників ТОВ ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»); і в разі виявлення – **відповідний захід контролю (контрольну точку) буде оцінено в 0 балів за з наступним повідомленням декану факультету та голові комісії з академічної доброчесності Університету.**

– В разі випадку надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; впливу у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання студент може оскаржити процедури оцінювання за процедурами, передбаченими Положенням про організацію освітнього процесу (розділ 10).

– Матеріали в рамках курсу, захищені авторським правом, можуть бути використані лише тільки здобувачами освіти, яким призначено даний курс і для цілей, пов'язаних з цим курсом і не можуть поширюватися.

– Спілкування з однокурсниками та викладачем має бути професійним та ввічливим.

– Очікується, що Ви перевірятимете всі Ваші письмові повідомлення, включаючи поштові повідомлення та повідомлення у MS Teams на коректність змісту та мови.

– Університет прагне підтримувати середовище, вільне від дискримінації або дискримінаційних домагань, спрямованих на будь-яку людину або групу в межах своєї спільноти - здобувачів освіти, співробітників або відвідувачів.

Докладніше про академічні політики стосовно етичності поведінки, академічної доброчесності та протидію булінгу можна дізнатися за посиланням: [Академічні політики - Polytechnic \(metinvest.university\)](https://metinvest.university)